

file: Editorial.doc

Editorial van themanummer *Zorgbelang over genotmiddelen en verslaving*

Nooit eerder was een rat zo gelukkig zo'n miserabele dood gestorven. In een befaamd experiment implanteerde James Olds, een van de beroemdste psychologen van de twintigste eeuw, kleine elektrodes diep in het brein van een rat. Met zwakke stroomstootjes kon hij bepaalde hersencentra gericht stimuleren. Meestal leverde dat weinig op, maar als een heel specifiek gebied werd geprikkeld, maakte de rat een blijde indruk. Of eigenlijk een méér dan blijde indruk. De rat was euforisch, extatisch, in- en ingelukkig! Een soortgenoot die in een pakhuis vol volvette MaaSLander was beland, had niet gelukkiger kunnen zijn.

Play it again

Olds ontdekte dat vlak bij de hypothalamus het beloningscentrum van de hersenen ligt. Hij ontdekte ook hoe verslavend genot is. Toen hij de rat in een experimenteel doosje zette waarin het dier zichzelf stroomstootjes kon toedienen, gingen alle remmen los. Zo snel als zijn kleine pootjes toelieten, haalde de rat de hendel over, onafgebroken, wel honderd keer per minuut. Door eten omringd crepeerde het dier aan ondervoeding en uitputting. Het had zijn dood kunnen ontlopen door simpelweg de hendel los te laten en te eten. Maar de rat verkoos de hendel, en daarmee een ellendige, gelukzalige dood.

Zouden wij anders reageren? Zou u kunnen ontsnappen? Of ik? Ik houd ervan te denken van wel, maar mezelf kennende vermoed ik het ergste. De meeste mensen worden niet graag voor rat uitgemaakt of er zelfs maar mee vergeleken, maar de waarheid is dat mensenhersenen best wel lijken op die van een rat. Ook wij beschikken over een beloningscentrum bij de hypothalamus, en ook wij zijn net als ratten in staat om dit gebied tot stervens toe te stimuleren als we de kans krijgen. Alleen gebruiken we daar geen elektrodes voor, maar bijvoorbeeld cocaïne. Of nicotine.

Waarom hebben wij eigenlijk beloningscentra in onze hersenen? Om dezelfde reden waarom we ook straf- en pijncentra hebben: om ons gedrag te sturen. Onder natuurlijke omstandigheden – denk daarbij aan een wereld zonder koelkasten, koektrommels en wijnkelders – wordt het beloningscentrum alleen geprikkeld als we iets doen wat goed voor ons is. Ga zo door, is de boodschap van het brein. *Play it again, Sam!*

Doe dit nogmaals, zegt ook ons brein na een eerste joint, een tweede pint, een zoveelste sigaret. Moeder natuur heeft ons slecht voorbereid op een leven in de eenentwintigste eeuw. Wij en onze kinderen zitten met de brokken.

Peter Hamerslag
Hoofdredacteur